

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้สมาชิกของครอบครัว ทั้งชายและหญิงได้คาดหวังในบทบาทของกันและกันในข้อปลีกย่อยไ้มากขึ้น และความคาดหวังเหล่านี้ก็แตกต่างกันไปในคุณสมบัติแต่ละคู่ เช่น ในครอบครัวหนึ่งหญิงอาจจะถูกคาดหวังให้ทำงานนอกบ้าน หรือเป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว หรืออีกครอบครัวหนึ่งชายก็อาจถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตนต่อภริยาและบุตร โดยแสดงความเป็นเพื่อนที่ดียิ่งเห็นได้ชัดในการช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ร้อนของครอบครัว หรืออีกครอบครัวอาจจะหวังให้ชายมีบทบาทเฉพาะตามที่ยอมรับกันมาเป็นประเพณีที่เดียว นั่นก็คือ ชายจะแสดงอำนาจเหนือกว่าหญิง โดยแสดงลักษณะผู้นำให้ปรากฏ

การยึดหลักความร่วมมือกันในครอบครัวด้วยความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นจะพบได้ในครอบครัวที่มีแต่พี่น้องอยู่ด้วยกันมาตลอดและมีความรู้สึกผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง โดยที่ผู้เป็นเชยหรือสะใภ้ไม่มีบทบาทสำคัญใด ๆ ที่จะมามีอิทธิพลเหนือสมาชิกในหมู่ญาติ จึงเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนแน่นอน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในหมู่ญาติ ในรูปกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเลี้ยงดูเด็ก การให้คำแนะนำ การช่วยเหลืองานบ้าน การให้ที่พักอยู่อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน การรักษาพยาบาล เป็นต้น

ความสัมพันธ์ทางเครือญาตินั้นได้กำหนดให้ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเครือญาติกัน มีพันธะหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกันตามสถานภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เช่น เป็นบิดามารดาหรือบุตร การจะเกี่ยวข้องกับใครอย่างลึกซึ้งนั้นอยู่ที่การเรียนรู้แนวทางการประพฤติที่ปฏิบัติต่อญาติสนิทของผู้ที่มีอิทธิพลในครอบครัว

ด้วยเหตุที่ครอบครัวที่เป็นข้อยุ่ลนั้นทั้งในครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย แม้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่ประกอบควยญาติสายโลหิตมากกว่าญาติเกี่ยวดอง

แต่ครอบครัวขยายจะประกอบด้วยญาติเกี่ยวกับหลายคู่คึกกับครอบครัวเดี่ยว ซึ่งญาติเกี่ยวกับมักจะเป็นผู้สามีภรรยา เพียงคู่เดียว ในกรณีที่พบความสัมพันธ์นอกเหนือจากนี้ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ยายกับบุตรเขย หรือสามีภรรยาที่ญาติของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็ทำให้ทราบรายละเอียดของญาติเกี่ยวกับคู่เพิ่มขึ้น และจะทราบได้เป็นข้อปลีกย่อยได้มากขึ้นในกรณีของครอบครัวขยาย ซึ่งมีเขยและสะใภ้ได้มาอยู่ร่วมครัวเรือนเดียวกัน

เพราะเหตุว่าการศึกษาคั้งนี้มีจำนวนครัวเรือนอันจำกัด ข้อที่น่าคำนึงถึงก็คือการใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดซึ่งสามารถได้รายละเอียดในแง่การศึกษาพฤติกรรมตามบทบาทของสมาชิกในหมู่ญาติของครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ดี ครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นครัวเรือนประเภทหนึ่งในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ลักษณะครอบครัวของครัวเรือนตัวอย่างเหล่านั้นมิได้มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมตลอดจนวัฒนธรรมเป็นเนื้อเดียวกันหมด บางครอบครัวหัวหน้าครัวเรือนย้ายมาจากต่างจังหวัดภาคอื่น ๆ แล้วมาตั้งครัวเรือนใหม่ในเขตชานเมืองหลวง หรือบางครอบครัวก็มีเชื้อสายจีน

เพื่อที่จะแสดงผลสรุปเท่าที่พบเห็นในครอบครัวที่เป็นข้อมูล จึงขอจำแนกตามลักษณะครอบครัวว่าเป็นครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายดังนี้

ครอบครัวเดี่ยว

บิดามารดามีสิทธิควบคุมและเข้มงวดกับความประพฤติของบุตรได้เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีสมาชิกเป็นญาติใกล้ชิดกัน คือ บิดามารดาและบุตรเท่านั้น หากมีญาติสนิทคนอื่นมาอาศัยอยู่ด้วยโดยมีบทบาทเรื่องช่วยเหลือเลี้ยงดูเด็กด้วย ปัญหาเรื่องการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาจะเกิดขึ้นได้เมื่อญาติคนหนึ่งคนใดนั้นเป็นญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องของบุตร หรือลักษณะการเลี้ยงดูผิดแผกไปจากความต้องการของบิดามารดาของเด็กเองด้วย และหากบิดามารดาไม่ค่อยมีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดกับบุตรโดยตลอด ทำให้ความสัมพันธ์ของบุตรกับพี่น้องไม่มีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งเหมือนครอบครัวที่

การอบรมเลี้ยงดูและการควบคุมความประพฤติของบุตร

ปกติแล้วมารดาชอบเป็นผู้คอยดูแลเอาใจใส่บุตรมากกว่าบิดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาซึ่งทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน เพียงอย่างเดียวหรือมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับบุตรมาก ความผูกพันของมารดาที่มีต่อบุตรอย่างสม่ำเสมอแม้ว่ามารดาจะมีงานนอกบ้านทำก็ตาม แต่ในเรื่องการอบรมนั้นทั้งบิดามารดาจะมีบทบาทร่วมกัน แต่จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับภารกิจหลักเรื่องอาชีพซึ่งมักจะเป็นของฝ่ายบิดามากกว่า

ครอบครัวขยาย

บิดามารดาจะไม่มีส่วนควบคุมหรืออบรมบุตรได้เต็มที่ เพราะมีญาติผู้ใหญ่ใกล้ชิดหรือญาติพี่น้องคนอื่นๆ อาจจะเป็นพี่น้องของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคอยช่วยเหลือเลี้ยงดูเด็กด้วย ที่สำคัญที่สุดก็คือ ปู่ย่าตายายของเด็ก เมื่อเป็นผู้เลี้ยงดูหลานมาโดยตลอดย่อมมีความรักใคร่ผูกพันกับหลานอย่างลึกซึ้ง ปู่ย่าตายายก็ย่อมตามใจหลานมากกว่าบิดามารดา ยิ่งในกรณีที่บิดามารดาหรือคนหนึ่งคนใดไม่ค่อยมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับบุตรมากเท่าที่ควรหรือบิดามารดาที่มีความเกรงใจปู่ย่าตายายของหลานมาก ปู่ย่าตายายก็ย่อมสร้างอิทธิพลความเชื่อถือนึกคิดให้กับหลานมาก ยิ่งบิดามารดาของเด็กไม่กล้าแสดงความเห็นคัดค้านใด ๆ บุคลิกภาพของบุตรจะเพาะนิสัยเอาแต่ใจตัวเองมากขึ้น เพราะเห็นว่ายังมีญาติ

ครอบครัวเดี่ยว

บุตรทุกคนอยู่ใกล้ชิดกันมาตั้งแต่เล็กจนโต
กรณีที่มีคามารคาต้องพึ่งพาญาติวง
นอกครัวเรือนในการช่วยเหลือเลี้ยงดู
บุตร บทบาทของญาติวงนอกครัวเรือนจะ
มีอยู่มากในเรื่องการวางแผนทางการ
เลี้ยงดูบุตรในครอบครัวของคุณสมรสหนุ่ม
สาวที่ต้องพึ่งพาญาตินอกครัวเรือนในการ
เลี้ยงดูบุตร แบบแผนการเลี้ยงดูบุตรจึงมี
ทั้งแบบเก่าและใหม่ปะปนกัน

ครอบครัวเดี่ยวซึ่งประกอบด้วย
สมาชิกที่เป็นญาติสนิทลำดับต้น คือ บิดา
มารดาและบุตร โครงสร้างของอำนาจใน
ครัวเรือนจะเห็นได้เด่นชัดมากกว่าครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูและการควบคุมความ
ประพฤติของบุตร

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัย
สั่งการ

ทั้งในครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย
อำนาจการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นของฝ่าย
ชายหรือฝ่ายหญิงที่ต้องรับผิดชอบเรื่องบุตร
ด้วยกัน ตลอดจนบทบาทเรื่องอาชีพเกี่ยว

ครอบครัวขยาย

คนอื่นที่เอาใจใส่ตนไ้คนนอกเหนือจากบิดา
มารดา

ด้วยเหตุที่ครอบครัวขยายมีญาติมาอาศัยอยู่
ด้วย ปัญหาการปรับตัวจึงเป็นสิ่งที่ผู้มาใหม่
ต้องตระหนักถึง แต่การเข้ากันได้กับญาติ
ของคุณสมรสนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถใน

ครอบครัวเดี่ยว

ครัวที่มีญาติผู้อื่นมาอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพราะมี
โอกาสแสดงความคิดเห็นและกระทำอย่าง
เปิดเผยได้ง่าย

ลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองพบใน
ฝ่ายชายโดยเฉพาะในครอบครัวที่มีฐานะ
ทางเศรษฐกิจระดับยากจน หญิงจึงต้อง
ยอมรับลักษณะผู้นำของชายโดยเฉพาะอย่าง
ยิ่ง การวางแผนอนาคตสำหรับบุตร ครอบครัว
ที่หญิงมีบทบาทเรื่องเศรษฐกิจเพียงผู้
เดียวก็ยอมรับมีความเชื่อมั่นในตนเองมากที่สุด
บุคลิกภาพของหญิงในฐานะหัวหน้าครอบครัว
ครัวจะมีลักษณะที่เค็ดขาค ซึ่งจะเป็น
สาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรยอมรับฟังและกระทำ

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัย
สั่งการ

กับเศรษฐกิจของครอบครัว อำนาจในครัว
เรือนจึงเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่อไปนี้

บุคลิกภาพ

เป็นสิ่งที่เสริมสร้างลักษณะอำนาจ
เหนือของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต่ออีกฝ่ายหนึ่ง
ขึ้นอยู่กับ การยอมรับของแต่ละฝ่ายด้วย ปกติ
แล้วครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับ
ยากจน ชายจะนิยมให้หญิงยอมรับฟังความ
คิดเห็นของตน

ครอบครัวขยาย

การอุปถัมภ์ครอบครัว การมีสัมพันธ์ที่ดีต่อ
กันกับญาติในครอบครัว ผู้มาอยู่ใหม่ต้อง
เป็นฝ่ายคาดหวังความพึงพอใจของญาติ
ในครัวเรือนได้ถูกต้องมากที่สุด

ลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองจะ
เป็นของฝ่ายชายอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะ
หญิงมีความเชื่อถือและศรัทธาในความเป็น
ผู้นำของชาย

ครอบครัวเดี่ยว

ตามคำแนะนำของคนด้วย

คู่สมรสในวัยหนุ่มสาวที่มีอายุไล่เรียงกัน ชายจะไม่นิยมแสดงอำนาจเหนือต่อฝ่ายหญิงจนเกินไป ลักษณะอำนาจจะอยู่ในรูปแบบที่เท่าเทียมกันมากกว่า คู่สมรสที่หญิงมีอายุมากกว่าชาย แต่ชายยังคงเป็นผู้มีอำนาจเหนืออีกเพราะหญิงเป็นฝ่ายยอมคล้อยตามชายฝ่ายเดียว กรณีที่หญิงซึ่งมีอายุน้อยกว่าชายแต่กลับเป็นผู้นำครอบครัวก็เพราะต้องเป็นผู้รับผิดชอบภาระทางเศรษฐกิจในขณะที่ชายประสบกับปัญหาเรื่องสุขภาพโรคร้ายไข้เจ็บ

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

อายุ

แม้ว่าในสังคมสมัยใหม่ อาจจะถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญเท่าใดนัก แต่คู่สมรสในวัยสูงอายุ หรือในวัยกลางคนมักจะเห็นพ้องตรงกันว่าภาวะสมรสที่เป็นสภาพครอบครัวที่ดีที่สุด ฝ่ายชายต้องมีอายุมากกว่าฝ่ายหญิง แม้ว่าจะไม่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัวเลยก็ตาม เมื่อมีอายุมากขึ้น ลักษณะการแสดงอำนาจเหนือ ก็มักจะลดลงด้วย เพราะมีความเป็นเพื่อนมากขึ้น หากฝ่ายชายมีอายุมากกว่า ก็สามารถวางตัวให้เป็นผู้มีอำนาจเหนือฝ่ายหญิงได้โดยง่าย

ครอบครัวขยาย

อายุของชายที่มากกว่าหญิงจะเป็นปัจจัยที่กำหนดเงื่อนไขให้หญิงเชื่อฟังความคิดเห็นได้ก็ต่อเมื่อหญิงยอมเป็นฝ่ายคล้อยตาม ซึ่งจะทำให้ชายรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นผู้นำของเขา แต่อำนาจดังกล่าวก็ยังไม่สมบูรณ์เลยที่เดียว กรณีที่ชายเข้ามาเป็นแขกใหม่ของบ้าน แล่ ต้องเกรงใจพ่อตาแม่ยายและเมื่อหญิงเข้ามาเป็นสะใภ้ชายยอมมีอำนาจเหนือกว่าอย่างสิ้นเชิงไม่ว่าหญิงจะมีบทบาทเรื่องอาชีพหรือไม่ก็ตาม ในครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นชายผู้มีอาวุโสสูงสุด

ครอบครัวเดี่ยว

ระดับการศึกษาของชายที่สูงกว่าหญิง ชายจะเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการศึกษาของบุตร ความเท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับประถมศึกษา ชายก็ยังคงเป็นผู้นำ หากเป็นความเท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับสูง ชายยอมจะให้เกียรติหญิง แสดงความเห็นคัดค้านได้ หรือยอมรับฟังเหตุผลของหญิงในฐานะเป็นคู่คิด ปรึกษา

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

การศึกษา

โดยทั่วไปแล้ว หากฝ่ายชายมีการศึกษาสูงกว่าฝ่ายหญิง จะเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่ทำให้มีอำนาจเหนือกว่าฝ่ายหญิงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจเรื่องอนาคตของบุตร การศึกษาจะช่วยให้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ได้รับจากสังคมเป็นสิ่งที่ทำให้ฝ่ายชายมีอำนาจเหนือกว่าหญิงและชายก็มักเลือกหญิงที่

ครอบครัวขยาย

ลักษณะอำนาจเหนือของชายที่ปรากฏได้แก่อำนาจในการตัดสินใจเรื่องของบุตร เช่น คำนการศึกษ และอาชีพ เป็นต้น

หากชายและหญิงเป็นผู้อาวุโสของครอบครัว และเป็นผู้ไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจใด ๆ อำนาจของชายจึงลดลงมาในระดับเป็นเพื่อนที่ปรึกษาหารือกันมากกว่า

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมากระหว่างชายและหญิงโดยที่ชายมีการศึกษาสูงกว่าหญิง บทบาทของหญิงจะค้อยกว่าชายอย่างเห็นได้ชัด ความเท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับประถมศึกษาระหว่างชายและหญิง ชายก็ยังคงเป็นผู้มีอำนาจเหนือหญิง แต่ถ้าวเป็นความเท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา หญิงจะสามารถแสดงความ

ครอบครัวเดี่ยว

หรือกันเรื่องงานอาชีพ

ตำแหน่งงานของหญิงที่อยู่ในระดับต่ำ มีรายได้ไม่แน่นอน อำนาจในครัวเรือนก็ย่อมเป็นของฝ่ายชาย หากช่วยเหลือกันประกอบอาชีพ แต่ตำแหน่งงานของหญิงก็ยังขึ้นอยู่กับกรมอบหมายงานของชาย หญิงยอมไม่มีอำนาจในกรณีตำแหน่งงานของหญิงน้อยกว่าชาย แต่หญิงมีส่วนช่วยเหลือค่าจุนเสรษฐกิจของครอบครัวด้วย หญิงยอมมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องภาวะเศรษฐกิจที่เทียบเท่ากับชาย กรณีที่ตำแหน่งหน้าที่การงานของหญิงอยู่ในระดับสูง มีรายได้มาก

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

มีการศึกษาดีกว่า หรืออยู่ในระดับเดียวกันกับตัวเอง และหญิงที่มีการศึกษา ย่อมต้องการออกหางานทำ มีรายได้ของตัวเอง

ตำแหน่งงานของภรรยา

การทำงานนอกบ้านของฝ่ายหญิงจะทำให้ฝ่ายหญิงมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้มากกว่าหญิงที่เป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการหารายได้ของภรรยา ครอบครัวของคู่สมรสวัยหนุ่มสาวที่บุตรยังเล็กอยู่ เมื่อหญิงต้องออกมาทำงานนอกบ้าน การเลี้ยงดูบุตรจึงต้องเป็นภาระของญาติคนอื่น หากเป็นครอบครัวเดี่ยวก็ต้องพึ่งญาติในหรือนอกครัวเรือนของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หากเป็นครอบครัวขยาย ญาติในครัวเรือนจะเป็นที่พึ่งอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งญาติอาวุโส

ครอบครัวขยาย

ความคิดเห็น วิจารณ์และให้เหตุผล ซึ่งชายยอมรับฟังได้

แม้ว่างานอาชีพของหญิงจะมีมั่นคง มีรายได้แน่นอน แต่ตำแหน่งการงานของหญิงยังน้อยกว่าชายในเรื่องการสมาคมอกบ้าน และรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือนก็น้อยกว่าชายมาก หญิงก็ยังต้องคล้อยตามความคิดเห็นและเหตุผลของชาย หากเป็นงานส่วนตัวที่ทำร่วมกันระหว่างชาย-หญิง อำนาจการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ เช่นการซื้อขายที่ดิน ก็ยอมเป็นอำนาจของชาย หากหญิงซึ่งทำงานนอกบ้านอยู่

ครอบครัวเดี่ยว

และเป็นผู้รับผิดชอบสมาชิกทุกคนในครอบครัว ก็ย่อมมีอำนาจตัดสินใจได้ทุกเรื่อง โดยลำพังตนเอง และภาระงานบ้านจะกลายเป็นหน้าที่ของผู้อื่นแทน

ครอบครัวของคู่สมรสวัยหนุ่มสาว เมื่อหญิงต้องทำงานนอกบ้าน การเลี้ยงบุตรจึงเป็นหน้าที่ของญาติ อาวุโสในหรือนอกครัวเรือนของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากญาติจรงนอกครัวเรือนสามารถช่วยเหลือแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจได้ก็เลยจะทำให้คู่สมรสไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงของครอบครัวเคิมมีอำนาจมากขึ้น หรือมีสิทธิตัดสินใจหรือออกความเห็นได้มากขึ้น

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

การทำงานนอกบ้านของหญิงจึงเป็นสิ่งที่ทำให้หญิงมีหน้าที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการเป็นแม่บ้านอย่างเดียว ไม่ว่าตำแหน่งงานของหญิงจะค่อยเพียงไร หรือมีรายได้ค่อยเพียงไร ก็ทำให้หญิงภาคภูมิใจในความสามารถของตน ในกรณีที่หญิงไม่ได้ทำงานนอกบ้าน ไม่มีอาชีพที่ทำรายได้ให้แก่ตนเอง บทบาทของหญิงจึงแสดงถึงความคอยกว่าชายในเรื่องการรับผิดชอบภาระงานบ้านและอำนาจของชายในการตัดสินใจเรื่องของบุตร

ครอบครัวขยาย

ในฐานะสะเกโงของครอบครัว ย่อมไม่มีอำนาจในการตัดสินใจหรือออกความเห็นแต่อย่างใด เพราะได้อาศัยญาติของฝ่ายชายช่วยเลี้ยงบุตรของตนด้วย

ครอบครัวเดี่ยว

ตำแหน่งการทำงานของชายสามารถทำรายได้ดีกว่าหญิงก็ยอมทำให้ชายมีอำนาจตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้มากกว่าหญิง หรือหากชายและหญิงช่วยเหลือกันทำมาหากินโดยที่ชายเป็นผู้ควบคุมอีกทีหนึ่ง หญิงยอมต้องเป็นฝ่ายพึ่งพาความคิดของชาย หากตำแหน่งการทำงานของชายสามารถทำรายได้มากกว่าหญิงมากเพียงใด หญิงยอมจะยอมรับอำนาจของชายมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ชายซึ่งไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจลักษณะการแสดงออกซึ่งอำนาจในครัวเรือนจะเป็นของฝ่ายหญิง ซึ่งทำหน้าที่แทน

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

ตำแหน่งการทำงานของสามี

สามีที่มีรายได้สูง มีตำแหน่งการทำงานที่ก้าวหน้ามากกว่าภรรยา ทำให้สามารถตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวได้มากขึ้น หากภรรยามีบทบาทในเรื่องอาชีพด้วยแล้ว และสามารถช่วยเหลือฐานะทางเศรษฐกิจของสามี ลักษณะการแสดงอำนาจเหนือยอมจะลดลง ที่เห็นได้ชัดก็คือ อุดมการณ์ในชีวิตสมรสและครอบครัวของสามีที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับต่ำ นิยมให้ภรรยายอมรับอำนาจเหนือของตน

ครอบครัวขยาย

ตำแหน่งการทำงานของชายที่อยู่ในระดับสูงในขณะที่หญิงไม่มีอาชีพใด ๆ หญิงยอมจะเป็นฝ่ายคล้อยตามชายโดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ กรณีที่ตำแหน่งการทำงานของชายและหญิงเท่าเทียมกัน และ ประกอบอาชีพเดียวกัน แต่อำนาจการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นของฝ่ายชาย อำนาจในครัวเรือนจึงยังเป็นของฝ่ายชาย ตำแหน่งหน้าที่การงานของชายอยู่ในระดับสูง รู้จักการสมาคมอกบ้านได้กว้างขวางมากเพียงไร หญิงก็ยอมรับระหนักความสำคัญของชายมากเพียงนั้น

ครอบครัวเดี่ยว

เมื่อตอนที่สมรสกันใหม่ ๆ
อำนาจที่แบ่งแยกกันระหว่างชายและ
หญิงมีน้อยเพราะต่างฝ่ายต่างช่วยกัน
ทั้งเรื่องของบุตร กิจการงานบ้าน
อาชีพ และการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ
ทั้งนี้เนื่องจากความใกล้ชิดกันในคู่
สามีภรรยา

ในครอบครัวของคุณสมรสวัยสูง
อายุ ซึ่งมีจำนวนบุตรมาก แมว่าชาย
จะมีอำนาจในครัวเรือนอย่างมาก แต่
ลักษณะอำนาจนั้นจะลดลงเมื่อบุตรคน
โตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถรับผิดชอบแทน
ตนได้แล้ว อำนาจของชายที่ลดลงก็
เพราะบุตรได้ เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ
ปัญหาด้วย ทำให้หญิงในฐานะภรรยา

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

จำนวนบุตร

ครอบครัวมีขนาดใหญ่ขึ้นเท่าใด มี
บุตรมากขึ้นเท่าใด ปัญหาเรื่องกิจกรรม
ต่าง ๆ ของครอบครัวก็ยิ่งซับซ้อนมากขึ้น
เท่านั้น และจะทำให้เกิดแบบความสัมพันธ์
ที่ก่อให้เกิดโครงสร้างของอำนาจว่าจะตก
อยู่กับฝ่ายใด ครอบครัวใหญ่ขึ้นเท่าใด
อำนาจก็จะเป็นของฝ่ายชาย

ครอบครัวขยาย

ครอบครัวซึ่งมีจำนวนบุตรมากและ
อยู่ในความรับผิดชอบเลี้ยงดูของชายเพียง
ฝ่ายเดียว ลักษณะผู้นำของชายจะเห็น
อย่างเด่นชัดมาก

ในครอบครัวของคุณสมรสวัยสูงอายุ
ซึ่งมีจำนวนบุตรมาก ลักษณะความมีอำนาจ
ยังคงเป็นของฝ่ายชายอยู่เช่นเดิม เพราะ
ยังรับผิดชอบภาระทางเศรษฐกิจของ
ครอบครัว แมว่าจะมีสมาชิกใหม่คือบุตร
เขยมาอยู่ในครัวเรือนเดียวกันก็ตาม

ครอบครัวเดี่ยว

มีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าแต่
ก่อน ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ
ระดับต่ำนั้น ฝ่ายชายจะมีอำนาจเด่นชัด
มากกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ
ระดับอื่น เพราะต้องรับผิดชอบเลี้ยง
บุตรจำนวนมาก

ครอบครัวของคู่สมรสวัยหนุ่มสาว
ที่มีบทบาทเรื่องอาชีพทั้งคู่ ทั้งชายและ
หญิงจะมีบทบาทในการดูแลบุตรด้วยกัน
ในขณะที่บุตรยังเล็ก ด้วยเหตุที่เป็น
ครอบครัวสมัยใหม่ จึงมีการปรึกษา
หารือหรือปรับทุกข์ซึ่งกันและกัน

ครอบครัวของคู่สมรสวัยกลางคน
ซึ่งหญิงมีบทบาทเรื่องอาชีพ รับผิดชอบ
ภาระทางเศรษฐกิจเพียงผู้เดียว จะ

อำนาจในครัวเรือนและการวินิจฉัยสั่งการ

รอบชีวิตของครอบครัว

ความสัมพันธ์ในภาวะสมรสจะเปลี่ยน
แปลงไปเรื่อย ๆ ความเสมอภาคในการ
ตัดสินใจปัญหาที่จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ที่พบ
เห็นทั่วไปทั้งในครอบครัวเดี่ยวและครอบ
ครัวขยาย เมื่อมีบุตรซึ่งยังเล็กอยู่ ฝ่าย
หญิงจะต้องเป็นธุระเรื่องบุตรมากขึ้น
การตัดสินใจปัญหาของฝ่ายหญิง จะลดลงใน
ระยะที่บุตรต้องอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ
เรื่องการวางแผนอนาคต และเมื่อบุตร

ครอบครัวขยาย

ครอบครัวของคู่สมรสวัยหนุ่มสาว
บทบาทของชายในฐานะชายซึ่งมีอำนาจ
เหนือเพราะการยอมรับของหญิงผู้เป็น
ภรรยาตนเอง แต่ลักษณะอำนาจดังกล่าว
ยังมีขีดจำกัดอยู่มากเพราะมิได้เป็นเจ้าของ
บ้านเอง ตลอดจนต้องพึ่งญาติอาวุโส
ของฝ่ายหญิงเรื่องเลี้ยงบุตรด้วย

ครอบครัวของคู่สมรสวัยกลางคน
ซึ่งชายในฐานะหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้

ครอบครัวเดี่ยว

เป็นผู้วางแผนชีวิตการทำงานของบุตร
อำนาจการตัดสินใจของหญิงในครอบ
ครัวลักษณะนี้จึงมีมาก

ครอบครัวของคู่สมรสวัยสูง
อายุ อำนาจของชายจะถูกต่อต้าน
จากบุตรมากขึ้น เมื่อเห็นความไม่เท่า
เทียมกันระหว่างชายและหญิงอย่าง
ชัดเจน อำนาจของชายจะลดลงกว่า
แต่ก่อน แม้ว่าหญิงจะมีได้เสนอความ
ต้องการมีอำนาจตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ
แต่อย่างไร

รอบชีวิตของครอบครัว

พ้นจากอภิเษกมาครแล้ว คือมีครอบครัว
อำนาจระหว่างชายหญิงจะกลับมาอยู่ใน
ระดับเท่าเทียมกันอีกวาระหนึ่ง โดย
เฉพาะอย่างยิ่งในวัยสูงอายุตั้งแต่ 50
ปีขึ้นไป ลักษณะอำนาจเหนือของฝ่ายชาย
จะลดน้อยลง โดยแสดงความเป็นเพื่อน
มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีทั้ง
ชายและหญิงไม่ต้องเป็นผู้รับภาระหนัก
ทางเศรษฐกิจของครอบครัวเหมือนแต่
ก่อน

ครอบครัวขยาย

อุปถัมภ์ภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว
มีบทบาทเรื่องการวางแผนการศึกษาของ
บุตร แต่อำนาจการตัดสินใจปัญหาใน
ครอบครัวยังมีความเกรงใจญาติอาวุโส
ของฝ่ายหญิงอยู่มากทั้งนี้เป็นเพราะญาติ
อาวุโสมิได้ทำความเดือดร้อนเรื่องการ
เงินแก่ตนแต่อย่างใด

ครอบครัวของคู่สมรสวัยสูงอายุ
หญิงจะเริ่มมีบทบาทเรื่องอำนาจมากขึ้น
ในขณะที่ฝ่ายชายจะลดอำนาจของตนลง
ทั้งนี้เพราะทั้งคู่อยู่ในฐานะญาติอาวุโส
จึงต้องการคำแนะนำปรึกษาซึ่งกันและ
กันมากกว่า แต่หากฝ่ายชายยังคงเป็น
ผู้รับภาระทางเศรษฐกิจอยู่เช่นเดิม
บทบาทเรื่องอำนาจการตัดสินใจปัญหายังคง
มีอยู่แม้ว่าบางกรณีจะเป็นสิ่งที่บุตรไม่เห็น
ด้วยก็ตาม

ครอบครัวเดี่ยว

ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับต่ำ บุตรคนโตเป็นผู้มีสิทธิออกความเห็นเรื่องปัญหาต่าง ๆ เป็นการช่วยตัดสินใจให้กับบิดามารคาค่าหนึ่ง เช่น ให้ความช่วยเหลือค่านการเงิน แก่ครอบครัว การปกครองน้อง ๆ การที่บุตรคนโตมีอภิสิทธิ์มากกว่า บุตรคนอื่นเพราะบิดามารคายอมรับและตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของบุตรคนนี้นั่นเอง เรียกได้ว่า บุตรคนโตมีความสำคัญในเรื่องช่วยแบ่งเบาความยุ่งยากลำบากใจของบิดามารดาในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในครอบครัวได้ หากเป็นครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับสูง ไม่มีบุตรคน

อิทธิพลของบุตรเรื่องการตัดสินใจปัญหา

ครอบครัว

บุตรจะมีสิทธิมีเสียงในเรื่องการตัดสินใจปัญหาครอบครัว เช่น การออกความเห็นเรื่องการใช้จ่ายในครอบครัว การสินทนาการ เป็นต้น บุตรคนที่บิดามารดาให้ความสำคัญหรือมีความเกรงใจมากที่สุดจะเป็นผู้มีบทบาทเรื่องนี้มากกว่าคนอื่น ๆ มิได้จำกัดว่าจะต้องเป็นเพศชายหรือหญิงแต่อย่างใด ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับช่วงอายุเมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้ว บุตรจะเข้ามามีส่วนรวมการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวมากขึ้น เช่น การระงับข้อขัดแย้งของบิดามารดา

ครอบครัวขยาย

ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางและระดับสูง บิดาเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียว บุตรคนโตจะไม่มีอิทธิพลใด ๆ เลยต่อการตัดสินใจของบิดามารดา นอกจากเป็นผู้ได้รับความเกรงใจจากบิดามารดาเท่านั้นในฐานะบุตรคนโต ด้วยเหตุนี้บุตรคนโตจึงกลายเป็นผู้ที่สามารถอบรม ปกครองและเป็นที่ปรึกษาของน้อง ๆ ได้ เป็นการช่วยเหลือบิดามารดาได้อีกทางหนึ่ง บุตรคนที่มีบทบาททางเศรษฐกิจในครอบครัวมากก็ยิ่งสร้างความสำคัญให้กับตัวเองและจะมีอิทธิพลค่านความคิดแก่บิดามารดามาก แต่การสร้างอิทธิพลเช่นนั้นจะมาน้อยเพียงใด

ครอบครัวเดี่ยว

ใครมีอิทธิพลในการตัดสินใจปัญหาใด ๆ ของครอบครัว เพราะบุตรยังอยู่ในความอุปการะของบิดามารดาเช่นเดิม แม้ว่าจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตามแต่บุตรสามารถเป็นผู้ไกลเกลี่ยเพื่อระงับข้อขัดแย้งระหว่างบิดาและมารดาได้

ทั้งชายและหญิงที่หลังจากการสมรสแล้วแยกครัวเรือนต่างหากโดยลำพัง หากเป็นครอบครัวที่มีความเป็นอยู่ดีกว่าบิดามารดา ความรู้สึกผูกพันกับครอบครัวเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด จะมีก็แต่ครอบครัวในวัยหนุ่มสาวมากกว่าวัยอื่น ๆ และจะเป็นของฝ่ายหญิงมากกว่าฝ่ายชาย

อิทธิพลของบุตร เรื่องการตัดสินใจปัญหา

ครอบครัว

การเลื่อนชั้นทางสังคม

การเคลื่อนย้ายชั้นทางสังคมมิได้เป็นสิ่งขัดขวางความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรชายบุตรสาวตลอดจนญาติสนิทคนอื่นขึ้นอยู่กับความผูกพันแต่เดิมและความสม่ำเสมอในการติดต่อ ระยะใกล้หรือไกลของที่อยู่อาศัยระหว่างครอบครัวเดิมกับครอบครัวใหม่ ปกติแล้วบุตรสาวซึ่งแต่งงานแล้วมีการเคลื่อนย้ายชั้นทางสังคม

ครอบครัวขยาย

ยอมแล้วแต่ความประสงค์ของตน และการยอมรับของบิดามารดาด้วย ปกติแล้วบุตรสาวมักจะมีความเห็นขัดแย้งกับมารดามากกว่าบิดา ทั้งนี้เพราะมารดายังคงคอยเป็นห่วงกังวลเรื่องของบุตรสาวอยู่เสมอแม้ว่าจะแต่งงานมีบุตรแล้วก็ตาม

การเลื่อนชั้นทางสังคมไม่ว่าจะสูงขึ้นหรือต่ำลง ความสัมพันธ์กับญาติในครัวเรือนมีมาก แม้ว่าจะเป็นครอบครัวที่มีฐานะทรนถาก็ระดับต่ำก็ตาม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการยากความสำคัญของกลุ่มเครือญาติ ซึ่งนอกเหนือจากกลุ่มญาตินี้แล้วการเกี่ยวข้องกับญาติวงนอกครัวเรือนขึ้นอยู่กับเวลา ระยะทางในการติดต่อและโอกาสสำคัญต่าง ๆ อย่างไรก็ดี

ครอบครัวเดี่ยว

ครอบครัวเดี่ยวส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่อยู่กันโดยลำพังบิดามารดาและบุตร หากมีญาติสนิทของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การที่มีญาติมาอาศัยอยู่ด้วยกันย่อมจะเกิดปัญหาอยู่บ้างเป็นธรรมดา ปัญหายุ่งยากใดๆในเรื่องการกระทบกระทั่งกันเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความประพฤติของญาติผู้อยู่อาศัย การตระหนักถึงสถานภาพและบทบาทของตนที่เป็นปัญหาาก็คือความสัมพันธ์ระหว่างแม่

การเลื่อนชั้นทางสังคม

ที่ดีขึ้นกว่าเดิมและในระดับเดียวกัน ยังคงมีความสัมพันธ์กับบิดามารดาของตนอย่างเดิม

การอยู่รวมกันของคู่สมรสกับญาติในครัวเรือน

โดยทั่วไปแล้ว การอยู่รวมกันกับญาติของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยอมทำให้เกิดสภาพที่ไม่พึงพอใจขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาของการอยู่รวมกันในเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน แต่การอยู่รวมกันก็ให้ประโยชน์มากเช่นกัน เช่น ปู่ย่าตายายมีบทบาทในการดูแลหลาน เมื่อบิดามารดาของเด็กไปทำงาน หรือปู่ย่าตายายก็อาจช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้านประเภทงานเบา ๆ ได้ เช่น คุ้ยแ่บ้าน

ครอบครัวของชนชั้นกลางนั้น

ครอบครัวขยาย

หนึ่งที่ไม่เคยมีการเคลื่อนย้ายชั้นทางสังคม ความผูกพันกับญาติในครัวเรือนมีมาก

ครอบครัวขยายนั้นนอกจากพ่อตาแม่ยาย พ่อด้วแม่ด้วแล้วก็ยังมีญาติคนอื่นที่เป็นพี่น้องของคู่สมรสแต่ละฝ่าย การตั้งครอบครัวของคู่สมรสจะไปอยู่กับฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเดิมของหญิงหรือชายมากกว่าว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายที่มีฐานะดีกว่า เมื่อเข้ามาอยู่รวมกัน ปัญหาความไม่พึงพอใจก็ย่อมเกิดขึ้น ความไม่พึงพอใจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างแม่ด้วกับบุตรสะใภ้มากกว่าในกรณีของแม่ยายกับบุตรเขย

ครอบครัวเดี่ยว

ยายกับบุตรเขย ทั้งนี้เกี่ยวกับเรื่อง ส่วนตัวของแต่ละคน หากญาติที่มาอาศัยอยู่เป็นคนโสดซึ่งเป็นญาติสายโลหิตของคุณสมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ตาม เมื่อสามารถเข้ากันได้ก็กับหัวหน้าครัวเรือนก็ไม่มีปัญหาใด ๆ ในการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเดี่ยวกันกับญาติคนอื่น ๆ โดยเฉพาะญาติที่อยู่ในชั่วอายุเดียวกัน

ในกรณีที่เกิดปัญหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติส่วนตัว หากญาติผู้อาศัยเป็นญาติของฝ่ายหญิง ลักษณะการแสดงออกซึ่งความขัดแย้ง จะไม่เห็นชัดเจนเพราะความเกรงครร์คในกฎระเบียบของครอบครัวนั้น

การอยู่ร่วมกันของคุณสมรสกับญาติในครัวเรือน

ความช่วยเหลือระหว่างบิดามารดา และบุตรกระทำได้สองแบบ คือ บิดามารดาช่วยเหลือบุตรทั้งค่านการเงิน หรือสิ่งของเช่นเครื่องตกแต่งบ้าน ในกรณีที่บุตรแยกบ้านไปอยู่ต่างหากหรือช่วยเหลือโดยการเลี้ยงหลานให้ ความช่วยเหลือของบุตรที่หิบบิดามารดานั้น ในครอบครัวของชนชั้นที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับต่ำจะเป็นแบบให้รวมอาศัยอยู่ ด้วยความช่วยเหลือค่านการเงินมีเพียงเล็กน้อย

ความผูกพันของคุณสมรสต่อครอบครัวเดิมนั้นไม่ว่าจะเป็นญาติในหรือนอกครัวเรือนจะเป็นฝ่ายหญิงมากกว่าฝ่ายชาย และบางกรณีเมื่อฝ่ายหญิง

ครอบครัวขยาย

(ปัญหามักเกิดขึ้นจากแม่ยายก่อนในเรื่องที่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของบุตรหรือบุตรเขยอันมีสภาพครอบครัวที่แตกต่างไปจากครอบครัวของตน) ทั้งนี้เพราะการสมรสของบุตรสะเทือนในตอนแรกไม่เป็นที่ยอมรับของแม่ผู้ เมื่อมีบุตรเกิดขึ้นก็ทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้นกว่าเดิม

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องกับคุณสมรสนั้น ยังมีการติดตอพบปะพูดคุยกันให้วุ่นกันสม่ำเสมอ ก็ทำให้เข้ากันได้ดี แต่ไม่มีการรบกวนกันแต่อย่างใดในเรื่องความช่วยเหลือกันค่านเงินทองระหว่างพี่น้องในวงญาติเกี่ยวคอง อิทธิพลของบิดามารดาเป็นอุปสรรคการทำความสัมพันธ์กันระหว่างพี่น้องประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะ

ครอบครัวเดี่ยว

ฝ่ายชายจะน้อยกว่าฝ่ายหญิงซึ่งในกรณีนี้หมายถึงเพียงคุณสมบัติของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น

การอยู่ร่วมกันของคู่สมรสกับญาติในครัวเรือน

หลังการสมรสแล้วขึ้นอยู่กับครอบครัวเดิมมากเท่าใด ก็เท่ากับสร้างความยุ่งยากในการปรับตัวของฝ่ายชายมากเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยุ่งยากนี้จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุตรเขยกับแม่ยาย

ความสามารถเข้ากันได้ระหว่างคู่สมรสกับญาติแต่ละฝ่าย ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. จะต้องได้รับความเห็นชอบในเรื่องการสมรสจากบิดามารดาทั้งสองฝ่าย

2. ต้องมีการติดต่อกันและมีการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำนอง

ครอบครัวขยาย

เกี่ยวเนื่องกับการสมรสที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมตั้งแต่แรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสมรสที่กระทำก่อนได้รับอนุญาตจากบิดามารดาของฝ่ายชาย

ครอบครัวเดี่ยว

การอยู่ร่วมกันของคู่สมรสกับญาติใน
ครัวเรือน

ครอบครัวขยาย

คลองธรรมและตามประเพณี

3. คู่สมรสจะต้องไ้รับทัศนคติ
ที่ดีจากชีวิตสมรสของบิดามารดาของ
ตน

4. ต้องมีภูมิหลังทางสังคม
ระหว่างคู่ของคนที่ไม่แตกต่างกันมาก
นักหรือคล้ายคลึงกัน

5. ต้องมีการจัดแบ่งภาระหน้าที่
ที่และอำนาจในครอบครัวอย่างเป็นสัดส่วน
ด้วยความสำเร็จของแต่ละคนและ
จะตองเน้นเรื่องผลประโยชน์ที่จะได้
รับร่วมกัน

6. มีความปรองคองเห็นอก
เห็นใจกัน เข้าใจศิลปะของการอยู่

ครอบครัวเดี่ยว

การอยู่ร่วมกันของคุณสมรสกับญาติใน
ครัวเรือน

ร่วมกัน รู้จักนอนปรนอันเป็นคุณงาม
ความดีที่จะผูกมัดใจกันได้

ครอบครัวขยาย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นญาติพี่น้องกัน พอจะกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

๑. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยแรกเท่าที่พบในครอบครัวที่เป็นขอมูล หัวหน้าครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง หากมีความสามารถในการหารายได้มาค้าจุนเศรษฐกิจของครอบครัวก็ย่อมมีบทบาทในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวได้ และอำนาจสิทธิ์ขาดจะเห็นได้ชัดในกรณีของครอบครัวชาย หากมีญาติผู้ใหญ่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจด้วย แม้จะเป็นญาติองนอกครัวเรือน ก็จะทำให้ชายหรือหญิงมีสิทธิ์ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นฝ่ายหญิงก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาของครอบครัว ซึ่งกรณีนี้เห็นเด่นชัดในครอบครัวเดี่ยวที่คู่สมรสเริ่มสร้างฐานะของครอบครัว หรือแม้แต่ในกรณีที่อยู่ของคู่สมรสฝ่ายหญิงมีอายุมากกว่าชาย แต่ชายมีอำนาจในครัวเรือนมาก แสดงให้เห็นว่าเป็นเพราะชายมีความสามารถในการเป็นผู้หารายได้ และกรณีที่หญิงมีส่วนหารายได้เพื่อครอบครัวด้วย จะทำให้หญิงมีสิทธิ์ร่วมแก้ไขปัญหาของครอบครัวด้วย ยิ่งถ้าความสามารถของหญิงมีมากเท่าใด บทบาทของหญิงย่อมมีมากเท่านั้น และจะมีอิทธิพลต่อบุตรในเรื่องความเชื่อถือศรัทธาด้วย สำหรับบุตรที่รับภาระหรือมีส่วนช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของครอบครัว บุตรผู้นั้นจะมีส่วนตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวแทนบิดามารดาได้

๒. เพศ พฤติกรรมตามบทบาทของชายและหญิงจะแสดงออกตามบุคลิกภาพของแต่ละฝ่าย บทบาททางสังคมของชายและหญิงไม่ว่าจะกำหนดตายตัวได้ เพราะครัวเรือนที่ศึกษาเป็นครอบครัวสมัยใหม่ กล่าวคือหญิงเริ่มมีบทบาทเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนอกบ้าน ฝ่ายชายเริ่มเข้ามามีบทบาทการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น การที่หญิงมีหน้าที่มากกว่า รับผิดชอบกิจการในครัวเรือน ทำให้หญิงมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น หรือเกิดการต่อต้านอำนาจของฝ่ายชาย หรือมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ผิดกับกรณีที่หญิงรับภาระงานบ้านเพียงอย่างเดียว กรณีระหว่างชายกับหญิงเมื่อแยกครัวเรือนแล้ว หญิงจะเข้าไปผูกพันกับครอบครัวเดิมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างบุตรสาวกับมารดา เมื่อต้องพึ่งพามารดาเรื่องการเลี้ยงดูบุตร

๓. อายุ อายุของชายหัวหน้าครอบครัวมากกว่าหญิง จะทำให้ชายรู้สึกภาคภูมิใจความเป็นผู้นำของเขา แต่กรณีที่อายุของหญิงมากกว่าชาย ลักษณะผู้นำของชายยังปรากฏเห็นอย่างเด่นชัด เพราะมีความเชื่อมั่นในตนเอง และเพราะมีเครือข่ายเงินอันได้รับอิทธิพลจากครอบครัวเดิม ส่วนกรณีที่หญิงซึ่งมีอายุน้อยกว่าชาย แต่เป็นผู้นำครอบครัวก็เพราะความสามารถในการอุปถัมภ์ภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว กรณีหญิงจะมีอำนาจมาก และมีอิทธิพลต่อการสร้างความเชื่อมั่นของบุตรหลานด้วย แต่อายุอาจจะไม่เป็นปัจจัยสำคัญในเรื่องการเคารพเชื่อฟังระหว่างพี่น้อง ทั้งขึ้นอยู่กับความเคร่งครัดของบิดามารดา กรณีที่พี่น้องมิได้อยู่ใกล้ชิดกันมาโดยตลอด เมื่อกลับมาอยู่รวมกันก็ยอมไม่มีความรู้สึกผูกพันอย่างลึกซึ้ง ความขัดแย้งส่วนตัวก็ย่อมอาจเกิดขึ้นโดยง่าย และหากเป็นกรณีของครอบครัวชายชายหรือสะใภ้ ที่มีอายุมากกว่าพี่น้องของคู่สมรสของตน ไม่ได้รับความเชื่อถือเรื่องการตัดสินใจหรือออกความเห็นเรื่องต่าง ๆ ก็เพราะเกี่ยวพันกับเรื่องการสมรสที่กระทำอย่างไม่ถูกต้องตามประเพณี แต่จะเริ่มได้รับการยอมรับที่อบอุ่นมากขึ้น เมื่อมีบุตรโดยบุตรที่เกิดใหม่จะเป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ให้ใกล้ชิดกันกว่าแต่ก่อนที่นางสังเกตประการหนึ่งก็คือชายและหญิงเมื่อมีอายุมากขึ้นจะแสดงความเป็นเพื่อนมากขึ้น โดยเฉพาะชายและหญิงวัยสูงอายุนั้นไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจใด ๆ แล้ว ลักษณะการแสดงอำนาจของชายจะลดน้อยลงกว่าแต่ก่อนมาก

๔. การศึกษา ระดับการศึกษาจะมีส่วนช่วยให้ชายและหญิงมีอำนาจการตัดสินใจโตมากขึ้น โดยเฉพาะกรณีความเท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับสูง ระหว่างหญิงกับชาย จะทำให้หญิงมีสถานภาพในครอบครัวสูงขึ้นเพราะการให้เกียรติของฝ่ายชาย แต่ระดับการศึกษาไม่อาจจะสรุปได้ว่ามีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการหารายได้โดยตรง เพราะชายหรือหญิงที่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา แต่มีความสามารถหารายได้ได้จำนวนมากถึงนั้นในกรณีนี้อาจเป็นเพราะมีการเรียนรู้จากประสบการณ์นั่นเอง ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันระหว่างชายกับหญิง โดยเฉพาะชายที่มีการศึกษาสูงกว่าหญิง หากแตกต่างกันมากเท่าใดบทบาทของหญิงจะค้อยกว่าชายอย่างเห็นได้ชัดในกรณีที่ต้องพึ่งพาฝ่ายชายเรื่องของบุตร เช่น เรื่องการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของบุตร ในกรณีนี้เป็นเรื่องเฉพาะของคู่สมรสโดย

โดยลำพัง ญาติคนอื่นไม่ว่าจะเป็นญาติผู้ใหญ่ทางสายโลหิตหรือเกี่ยวคองก็ตาม ไม่ได้มีส่วน
 ตักสินใจแต่ประการใด

ด้วยเหตุที่ครอบครัวในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร อยู่ในช่วงระยะเวลาที่
 ประสบกับปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ ลักษณะสังคมจึงมีส่วนกำหนดให้
 บทบาทของสมาชิกในครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น ความกระตือรือร้นของหญิงใน
 การแสวงหางานทำนอกบ้าน บทบาทของญาติผู้ใหญ่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ความรับผิดชอบ
 ของบุตรต่อปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว ความตื่นตัวของบิดามารดาในเรื่องการศึกษาของ
 บุตร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องนี้มีข้อจำกัดอยู่มากทั้งจำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษาและวิธีการศึกษา
 สมควรจะมีการศึกษาครอบครัวไทยเพิ่มเติมอีกในโอกาสต่อไป อาจจะใช้วิธีการศึกษาแบบ
 เดียวกัน หรือแบบอื่น เช่น วิธีการตามหลักสถิติศาสตร์ทำการศึกษาโดยจำกัดหัวข้อที่ต้องการ
 จะศึกษา และสมควรจะได้มีการศึกษาในวงกว้างออกไปอีก เพื่อเกี่ยวโยงสายใยทางเครือ-
 ญาติให้ชัดเจนขึ้นอีก

อนึ่ง มีข้อสังเกตจากการศึกษารายละเอียดโดยวิธีการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์
 อยู่ว่าปัญหาที่ต้องประสบอยู่เสมอได้แก่

๑. การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ จะต้องใช้ความรอบคอบในการสรุปผล ยิ่ง
 ศึกษาข้อปลีกย่อยมากเท่าใด ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนั้นยังต้อง
 เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของแต่ละบุคคลด้วย

๒. คำถามบางข้อที่หากขอสัมภาษณ์ไม้อาจจะได้คำตอบโดยตรง เพราะเหตุผล
 ส่วนตัวบางประการของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งบางครั้งก็เกี่ยวพันกับสถานการณ์และระยะเวลาที่
 สามารถจะให้ความร่วมมือในการตอบคำถามได้ ดังนั้นในกรณีดังกล่าวนี้จะมีปัจจัยบางอย่าง
 ที่นำมาศึกษาเพิ่มเติมได้อีก หากผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้รายละเอียดได้เพียงพอ

๓. จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษาต้องถูกลดจำนวนลงเนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์
ไม่อาจให้ความร่วมมือในการหาข้อเท็จจริงในรายละเอียดได้เพียงพอ และบางกรณี
ครัวเรือนตัวอย่างได้ย้ายออกจากชุมชนที่ทำการศึกษา

๔. การเก็บข้อมูลเกิดปัญหาหลายอย่างในเรื่องความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์
จึงทำให้เวลาในการศึกษาแต่ละครัวเรือนไม่ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ยอมมี
กิจกรรมส่วนตัว จึงไม่อาจตอบคำถามตามวันและเวลาที่นัดหมายไว้ได้ และบางครัวเรือน
จำเป็นต้องย้อนกลับไปศึกษาบางเรื่องใหม่เพราะได้ข้อมูลไม่ละเอียดพอ
